PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VI. Warszawa, piątek 30 stycznia 1931 r. Nr. 24.

ADRES REDAKCJI: Plac Marsz. Piłsudskiego 9, tel. M. S. Z., wewn. Nr. 53.

SPRAWY POLSKIE

PO SESJI RADY LIGI. POLSKA A NIEMCY.

Le Temps 28.I, omawia politykę niemiecką po Genewie i stwierdza, że za wyjątkiem nacjonalistów, cała prasa niemiecka przyjęła ton rozsądny i posunęła się nawet tak daleko, że wyraża uznanie dla polskiego ministra spraw zagranicznych, iż dołożył on wszelkich starań ku umożliwieniu porozumienia, wykazując w ten sposób, iż jest dobrym europejczykiem. Dziennik uważa, że Curitus prawdopodobnie zdecydowany jest trzymać się linji polityki Stresemanna i że partja jego podtrzymuje go w tych zamiarach. Ostatnia mowa Dingeldey'a w Nanheim była wyraźnie skierowana przeciw wszelkim przymierzom w stylu hitlerowskim. Brüning również najwyraźniej oświadczył w Kolonji , że katastrofy finansowe Niemców nie są spowodowane zobowiązaniami z tytułu planu Younga, lecz rozrzutnością niemiecką, mimo przegranej wojny. Dziennik uważa, że wobec pewnych objawów, dowodzących zrozumienia przez społeczeństwo niemieckie, że nacjonalistyczne ekscesy poderwały kredyt moralny Niemców na terenie międzynarodowym, można mieć nadzieję, — chociaż jeszcze słabą — na zwrot w polityce niemieckiej.

Münchner N. Nachrichten 27.I, pisze p. t. „Lekcja dla Polski", że sesja genewska znalazła szybkie i dla Polski mocno nieoczekiwane zakończenie. Pod ciężarem skarg niemieckich, stwierdzających nieodparcie ciężkie wykroczenia Polski przeciwko traktatom o ochronie mniejszości narodowych, poraz pierwszy zachwiał się stale dotychczas jednolity front francusko-polski na terenie Ligi Narodów. Nawet Briand nie mógł popierać „swego pupila" i musiał zgodzić się, aby Rada Ligi Narodów udzieliła Polsce lekcji dobitnej, dostatecznie przykrej, i niezwykłej, jeżeli chodzi o jej dotychczasowe sposoby.

Dziennik omawia przebieg sesji i w końcu podnosi, że pomimo pomyślnego załatwienia sprawy w Genewie jest wysoce wątpliwe, by w Polsce nastąpiła zmiana stanowiska w tej sprawie, jak również, by Liga w razie potrzeby zmusiła Polskę do powolności.

Berl. Börsen - Courier 28.I pisze, że prasa angielska i prasa innych krajów zamieszcza artykuły Augura, jako odzwierciadlenie opinji angielskiej. Czyni to często „Times". Jednak Augur jest Rosjaninem i głoszone przez niego tezy w sprawach polsko - niemieckich popierają zupełnie polski punkt widzenia. Tłumaczy on n. p. że przyczyną nienawiści Niemiec do Polski jest propaganda junkrów pruskich, którzy obawiają się upadku swoich wpływów, oraz spadek przyrostu ludności w Niemczech, który stawia Niemcy wobec niebezpieczeństwa, że za lat dwadzieścia oba kraje będą miały jednakową ilość młodzieży w wieku poborowym.

Dziennik dowodzi, że te argumenty pochodzą ze źródeł polskich i dziwi się że Anglicy godzą się na to, aby Augur nadal uchodził za męża zaufania angielskiego ministerstwa spraw zagranicznych.

Aftenposten 26.I, donosi z Genewy, że konflikt polsko - niemiecki załagodzono przez zadość uczynienie Niemcom we wszystkich punktach. Położenie Brianda i min. Zaleskiego było podobno przykre, ale tym razem załatwiło się po raz pierwszy poważniejsze naprężenie między dwoma większemi państwami, bez uciekania się do zwykłej polityki układania się.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA PANEUROPY. SPRAWA ROZBROJENIA.

Il Giornale d'Italia 27.I, w koresp. z Paryża stwierdza, że zebrania międzynarodowe, czy to pod nazwą Ligi Narodów czy Paneuropy, zyskują coraz bardziej na znaczeniu. Korzystały z nich już Francja i Anglja, a teraz skorzystały Niemcy wobec Polski. Tam bowiem, gdzie układ wersalski nakazuje Niemcom milczenie, Liga Narodów daje im wolność słowa. Liga Narodów zwyciężyła koalicję francusko - angielską, która wywoływała nieufność do Ligi i wydawała się niepokonalną. Jest to zasługą samodzielnej polityki Włoch oraz wkroczenia Niemiec. Jednocześnie upadły koalicje i nieufności przeciw Włochom. Dowodzi tego interesowanie się stanowiskiem Włoch w zagadnieniach politycznych. Odtąd Włochy mogą używać polityki Ligi Narodów do swoich zamierzeń, a mianowicie dla wyjaśnienia swojej pozycji na arenie międzynarodej obrony interesów włoskich, gdzie zajdzie tego potrzeba, i dla pracy nad solidarnością międzynarodową w myśl wytycznych Mussoliniego. Pomysł Brianda, rzekomo humanitrany, miał na celu służenie polityce francuskiej. Dowodzi tego okoliczność, że przystąpiły do tego projektu bez zastrzeżeń tylko państwa Małej Ententy. Francji chodziło o stworzenie jednolitego frontu przeciw Rosji, ujęcia Niemiec zapomocą nowych zabezpieczeń w twarde ramy i utworzenia jednolitego frontu przeciw Stanom Zjednoczonym A. P. na polu gospodarczem. Tę Paneuropę zmieniły przedewszystkiem Włochy a przyczyniły się do tego Niemcy i Anglja. Niemożliwe jest bowiem nie przyjęcie do Paneuropy Turcji, kiedy ona przechodzi europeizację, czy Rosji, której conajmniej 110 miljonów ludności jest w Europie. W ten sposób dopiero Paneuropa otrzymała swój właściwy wygląd. Jeśli niektórzy uważają współpracę z Rosją za trudną, to niebezpieczeństwu temu lepiej patrzyć śmiało w twarz, niż je omijać. A lepiej rozmawiać z Rosją w Genewie niż na jej pograniczu z jakiemś państwem lub na rynkach handlowych. Dzięki Włochom weszły do Paneuropy państwa, niezwiązane z polityką Francji, co daje Europie większą równowagę sił. Wpłynęło to również na stosunki francusko - niemieckie. Zamiast skrępowanych paktem bezpieczeństwa, uległych i milczących, występują Niemcy znowu z polityką samodzielną, opartą na dążeniu do rewindykacyj i rewizji. Na tę samodzielną politykę Niemiec będą Włochy liczyły. W ciągu tych 8 dni już Niemcy stoczyły walkę przeciw Francji w obronie Rosji a przeciw Polsce w obronie swojej mniejszości na Górnym Śląsku.

Dzięki Grandiemu Paneuropa nie ogranicza się do samej tylko Europy. Uznano już łączność zagadnień gospodarczych Europy z zagadnieniami światowemi, a w banku międzynarodowym będą uczestniczyły kapitały amerykańskie. Znaczny postęp osiągnięto w sprawie rozbrojenia którego znaczenie Francja i Mała Ententa chciały jak najbardziej ograniczyć, podczas gdy Włochy i Anglja dążą do szybkiego urzeczywistnienia ograniczenia zbrojeń. Niemcy zajmują tu swoje odrębne stanowisko, domagając się albo rozbrojenia wszystkich proporcjonalnie do Niemiec, albo umożliwienia Niemcom zbrojeń do poziomu równego z innemi państwami, co znowu oznacza rewizję. Ważne jest także zwrócenie przez Włochy uwagi na metodę pracy w sprawie rozbrojenia przez domaganie się, aby konferencji rozbrojeniowej przewodniczył członek wolny od szczególnych zainteresowań w tej dziedzinie. W myśl stanowiska Włoch podkreślono sprawę mandatów kolonjalnych, do których mają pretensje Włochy i Niemcy. Autor podkreśla w d. c. sprawę G. Śląska, jako wybitny przykład prądów politycznych i narodowych w dzisiejszej Europie. Nastąpiło tu wkroczenie Niemiec do sprawy terytorjum należącego do Polski i podkreślenie przez to ciągłości utrzymania stanu wytworzonego przez układy. Niemcy wyjęły zagadnienia Śląska z ram polskiej polityki wewnętrznej a włożyły je w ramy polityki międzynarodowej, co też w Polsce uważa się za wielkie niebezpieczeństwo i poważny precedens. W ten sposób podniosły wogóle zagadnienie granicy wschodniej a stąd sprawa ta propaguje się po całej Europie, gdzie większe kompleksy mniejszości narodowych należą do obcego terytorjum. Autor podkreśla samodzielność a zarazem realizm polityki włoskiej, przy jednoczesnej zbieżności polityki włoskiej z angielską i niemiecką, co obala istnienie frontu francusko - angielskiego.

Lietuvos Aidas 27.I. w art. wst., omawiającym rezultaty prac styczniowej sesji Rady Ligi, wyraża m. inn. zadowolenie z powodu decyzji konferencji europejskiej zaproszenia Sowietów i Turcji do unji państw europejskich. Skierowanie przez Brianda sprawy unji europejskiej z drogi politycznej na tory gospodarcze nie wiele — zdaniem dziennika — przyniesie korzyści, gdyż jeśli chodzi o politykę celną, to trudno dojść do jakiegokolwiek porozumienia, a to wobec postępowania chociażby np. Niemiec, które w tym samym czasie, gdy min. Curtius mówi w Genewie o stabilizacji ceł, podnoszą znowu raptownie cła w górę.

L'Echo de Paris 29.I, donosi w specjalnej korespondencji z Berlina, że w budżecie niemieckim na rok 1931—32 znajduje się suma 1.900.000 marek na budowę koszar w Monachium przeznaczonych na pomieszczenie jednej kompanji automobilowej i odnośnego sztabu. Dziennik zapytuje, czy znajdzie się tak naiwny człowiek, któryby uwierzył, że budowa niewielkich koszar będzie naprawdę kosztowała aż tyle pieniędzy i kończy notatkę następującemi słowami: „to jest jeszcze jedna sprawa nadająca się do aktów tak zwanego rozbrojenia Niemiec.

FRANCJA A NIEMCY.

The Daily Telegraph 28.I. Korespondent z Berlina pisze, że informacje pochodzące ze źródeł powyższych wskazują na to, że debaty w Genewie wywarły dodatni wpływ na politykę zagraniczną i wewnętrzną Niemiec. Prawdopodobnie osobisty kontakt Curtiusa z Hendersonem i Briandem definitywnie wyleczył Curtiusa z gorączki nacjonalistycznej; powrócił on do Berlina z zaufaniem do francuskiej i brytyjskiej polityki, czego nie było dotychczas. Jeżeli sytuacja obecna nie ulegnie zmianie, to należy przypuszczać, że „Stresemannowska linja" zwycięży ponownie mimo hałasów ze strony nacjonalistów. Jednym

nie jest takie [illegible] przez Włochy [illegible] przy [illegible] przez. [illegible] [illegible] rozwiązanie [illegible] Włochy [illegible] [illegible] Niemcy [illegible] [illegible] Europie. Na [illegible] Niemiec [illegible] [illegible] przez [illegible] Niemcy [illegible] [illegible] że w ramy polityki międzynarodowej, co też w Polsce uważa się za wielkie niebezpieczeństwo i poważny precedens. W ten sposób podkreślały wagę zagadnienie granicy wschodniej, a stąd sprawa ta propaguje się po całej Europie, gdzie wielkie kompleksy mniejszości narodowych należą do obcego terytorium. Autor podkreśla zasadniczość a zarazem realizm polityki włoskiej, przy jednoczesnej zbieżności polityki włoskiej z angielską i niemiecką, co oznacza istnienie frontu francusko - angielskiego.

Journal des Débats 27/1. w art. wst. omawiającym rezultaty prac styczniowej sesji Rady Ligi, wyraża m. in. zadowolenie z powodu decyzji konferencji europejskiej zaproszenia Sowietów i Turcji do unji państw europejskich. Skierowanie przez Brianda sprawy unii europejskiej z drogi politycznej na tory [illegible] — przyniesie korzyść, gdyż jest obecnie polityce celującą [illegible] do jakichkolwiek porozumienia, a to wobec postępowania choćby np. Niemiec, które w tym samym czasie, gdy min. Curtius mówi w Genewie o stabilizacji ceł, podnoszą znowu raptownie cła w górę.

L'Echo de Paris 29/1. donosi w specjalnej korespondencji z Berlina, że w budżecie niemieckim na rok 1931—32 znajduje się suma 1.900.000 marek na budowę koszar w Monachium [illegible] na pomieszczenie jednej kompanji [illegible] [illegible]. Dziennik zapytuje czy znajdzie się [illegible] budowa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest jedna sprawa [illegible] [illegible] jak [illegible] Niemiec.

FRANCJA A NIEMCY

The Daily Telegraph 28/1. Korespondent z Berlina pisze, że informacje pochodzące ze źródeł najwyższych wskazują, że [illegible] w Genewie wywarły dodatni wpływ na możliwe zagadnienia i wyjaśnienia Niemiec. Francuskie dążenia, zwłaszcza Curtiusa z Hendersonem i Briandem definitywnie wyleczyli Curtiusa z gorączki nacjonalistycznej, sprawiając, że [illegible] z [illegible] do francuskiej i brytyjskiej polityki, czego nie było dotychczas. Jeżeli sytuacja obecna nie ulegnie zmianie, to należy przypuszczać, że [illegible] zwyciężą ponownie mimo hałasów ze strony nacjonalistów, dążących

SPRAWA [illegible]
SPRAWA [illegible]

Il Popolo d'Italia 27/1. w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nie [illegible] [illegible] Narodów [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Francja [illegible] Anglja [illegible] [illegible] Włochy [illegible]. Podkreśla [illegible] gdzie układ [illegible] [illegible] Niemiec [illegible] Liga Narodów [illegible] Liga Narodów [illegible] [illegible] [illegible], która [illegible] Ligi [illegible] [illegible]. Jest [illegible] [illegible] [illegible] Włochom [illegible] Niemiec, [illegible] [illegible] [illegible] przeciw Włochom. [illegible] [illegible] [illegible] Włoch [illegible] [illegible]. Obok Włochy [illegible] [illegible] polityki Ligi Narodów do swoich [illegible] [illegible] [illegible] swojej [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gdzie [illegible] [illegible] [illegible] pracy nad [illegible] [illegible] w myśl wytycznych Mussoliniego. Pomysł Brianda [illegible] [illegible] ma na celu służenie polityce francuskiej. Dowodzi tego okoliczność, że przystąpiły do tego projektu bez zastrzeżeń tylko państwa Małej Ententy. Francji chodziło o stworzenie jednolitego frontu przeciw Rosji, użycia Niemiec [illegible] nowych zobowiązań w twarde ramy i utrzymania jednolitego frontu przeciw Niemcom. Zjednoczonym A. P. na polu gospodarczem. Te [illegible] [illegible] [illegible] Włochy [illegible] [illegible] do tego Niemcy i Anglja. Niemcom [illegible] [illegible] nie [illegible] do Paneuropy Turcji, kiedy ona [illegible] [illegible], czy Rosji, która [illegible] 140 miljonów ludności jest w Europie. W ten sposób dopiero Paneuropa otrzymała swój właściwy wygląd. Jeśli niektórzy uważali współpracę z Rosją za trudną, to niebezpieczeństwo teraz lepiej zbadać [illegible] w [illegible] niż je omijać. Aczkolwiek [illegible] z Rosją w [illegible] niż [illegible] [illegible] państwom na rynkach handlowych. Dzięki Włochom weszła do Paneuropy państwa, niezwiązane z polityką Francji, co daje Europie [illegible] równowagę sił. Wytyczne te [illegible] na stopniu francusko - niemieckich. Zamiast skrępowanych [illegible] bezpieczeństwa, [illegible] [illegible] [illegible] występuje Niemcy mówi z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Niemiec [illegible] Włochy [illegible]. W [illegible] [illegible] [illegible] Niemcy [illegible] [illegible] [illegible] Francji w obronie Rosji a przeciw Polsce w obronie swojej mniejszości na Górnym Śląsku.

Dzięki Grandiemu Paneuropa nie ogranicza się do [illegible] tylko Europy. Czasem już [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] handlu międzynarodowym będą [illegible] [illegible] kapitały amerykańskie. Zmiany [illegible] [illegible] [illegible] Paneuropa [illegible] [illegible] Francji [illegible] Małej Ententy miały jak najbardziej [illegible] [illegible] Włochy i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Niemcy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible] [illegible] wszystkich [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Wa-

z dodatnich rezultatów pobytu Curtiusa w Genewie jest porzucenie zamiaru poruszenia w najbliższym czasie i w sposób drastyczny sprawy reparacyjnej. Curtius przekonał się w rozmowach z przedstawicielami mocarstw sojuszniczych, że poruszenie tej sprawy przyniosłoby Niemcom tylko szkodę. W zamian za zrzeczenie się poruszania kwestji reparacyjnej Curtius otrzymał zapewnienie o pomocy finansowej ze strony Francji. Jest rzeczą prawie że pewną, iż rozmowy o pożyczce francuskiej dla Niemiec, które latem roku ubiegłego zostały przerwane wskutek rezultatów wyborów do Reichstagu, zostały podjęte w Genewie z widokami na pomylśne zakończenie. Francja dąży do długoterminowej lokaty swych kapitałów, lecz pod warunkiem, że sytuacja w Niemczech się ustabilizuje. Wobec tego wnosić należy, że niebezpieczeństwo ze strony narodowych socjalistów zostało w rządzie Rzeszy wyeliminowane.

Vossische Ztg. 29.I, zamieszcza artykuł, nadesłany z Belgradu, o możliwości pośrednictwa Jugosławji między Francją a Niemcami, w którym autor podnosi, że polityka Jugosławji wyrosła z pewnych określonych warunków i nie jest rzeczą wyłączoną, że kiedyś zmiana konstelacji w Europie może okazać się korzystną. Dzisiejszy system polityczny t. j. przymierze z Francją i państwami Małej Enenty, służy najbardziej pokojowi na południowym wschodzie Europy i interesom Jugosławji. Jednak większość Jugosłowian chętnie powitałaby taki stan, aby nie były potrzebne żadne przymierza, i pragnęłaby, aby Niemcy chciały uwierzyć w szczerość tego życzenia. Żaden członek rządu jugosłowiańskiego nie myśli poważnie, aby na zawsze Jugosławja opowiedziała się za jedną grupą mocarstw. Dlatego Jugosłowianie radzi byliby dopomóc, aby między Francją a Niemcami nastąpiło porozumienie bez sprowadzania przytem Jugosławji do roli agenta ,gdyż na to nie pozwoliłaby godność narodu jugosłowiańskiego, posiadającego tak piękną przeszłość, jako przednia straż chrześcijaństwa przeciwko Turkom przez wiele wieków.

Autor dalej dowodzi, że sprawa przyłączenia Austrji do Niemiec prawie nie interesuje ludności jugosłowiańskiej i jest sprawą sfer urzędowych. Ponieważ Jugosławja dla swego bezpieczeństwa musi ograniczać się tylko do obrony granic, to nawet wydaje się rzeczą pożądaną, aby posiadała wspólną granicę z Niemcami.

Europa potrzebuje pokoju i mógłby on niewątpliwie trwale się utrzymać, gdyby nastąpiło porozumienie między dwoma najsilniejszemi państwami europejskiemi: Niemcami i Francją.

SYTUACJA POLITYCZNA WE FRANCJI.

The Times 28.I, omawiając w art. wst. polityczną sytuację Francji na tle parlamentarnym w związku z utworzeniem gabinetu przez Laval'a, pisze, że krótka karjera Steega była jeszcze jednym dowodem więcej, że żaden radykalny minister nie może liczyć na rządzenie krajem, dopóki obecny skład parlamentu pozostaje bez zmiany. Gabinet Lavala, zdaniem dziennika, ma większe szanse trwałości niż gabinet Steega, ponieważ zbliżony jest bardziej do większości parlamentarnej, z którą można współpracować. Utrzymanie teki spraw zagranicznych przez Brianda aprobuje jego politykę pojednawczą w stosunku do Niemiec, która to polityka po zwycięstwie hitlerowców nie miała zbyt wielkiej popularności we Francji. Obecnie polityka pojednawcza cieszy się daleko większą aprobatą, niż kiedykolwiek od czasu Lokarna.

Manchester Guardian 28.I, omawiając w art. wst. utworzenie gabinetu Lavala, pisze, że jest to gabinet całkowicie konserwatywny. Objęcie teki ministra wojny przez Maginot wskazuje na to, że polityka zagraniczna Francji w dziedzinie zbrojeń pójdzie raczej po linji utrymania zbrojeń, niż po linji ich redukcji, mimo, że Briand zatrzymał tękę spraw zagranicznych. Co do trwałości gabinetu, to autor nie żywi zbyt wielkich nadziei, gdyż spodziewa się, że sprawa Oustric'a może stać się przyczyną jego upadku z powodu obecności Tardieu w gabinecie.

Izwiestja 26.I, omawiając znaczenie dymisji gabinetu Steega zaznaczają, iż częste zmiany rządów francuskich posiadają głębsze przyczyny o podkładzie socjalnym. Stronnictwo radykalne, które współzawodniczy ze stronnictwami prawicowemi w walce o władzę, było do niedawna najbardziej wpływowem stronnictem wśród włościaństwa i drobnej burżuazji miejskiej. Jednakże drobna burżuazja wskutek ciężkich podatków wymknęła się z pod wpływów radykałów, przyłączając się do partji socjalistycznej, która w ten sposób staje się partją drobnej burżuazji. Tem tłomaczyć należy niestałość rządów francuskich i ciągłą fermentację na terenie parlamentarnym. Z drugiej strony wszystkie rządy, powstałe na tle tej fermentacji mało czem różnią się jeden od drugiego.

SYTUACJA POLITYCZNA WE WŁOSZECH. POLITYKA ZAGRANICZNA WŁOCH.

Germania 28.I w art. wst. „Kościół i ochrona mniejszości" omawia położenie mniejszości słoweńskiej we Włoszech, której Włosi odmawiają praw rozwoju narodowego, zabraniając nauki w języku słoweńskim nawet w prywatnem nauczaniu. Autor podnosi, że koła faszystowskie nawet z tego stanu rzeczy jeszcze nie są zadowolone, przeszkadza im to jeszcze, że duchowieństwo w myśl konkordatu Włoch ze Stolicą Apostolską porozumiewa się z ludnością po słoweńsku. Szczególnie ostro za to zaatakował w prasie duchowieństwo prokurator Mandruzzato w Trjeście, który sądzi, że duchowieństwo zachowało charakter słoweński dzięki temu, że arcybiskup Gorycji Sedej popiera je.

Autor podkreśla, że kościół katolicki nie może tak ustosunkowywać się do kulturalnych potrzeb swoich wyznawców, jak to chcą Włosi. Omawia tę sprawę „Osservatore Romano" i zarzuca faszystom brak logiki i podkreśla, że takie ich wystąpienia dowodzą jedynie, że nie wszędzie w państwie włoskiem jest znany język włoski.

Il Popolo d'Italia 25.I, w art. wst. porównywa faszyzm we Włoszech z demokratycznemi formami rządu i twierdzi, że faszyzm jest wyrazem racjonalizacji w polityce tak jak demokratyzm i liberalizm w innych państwach jest rozpraszaniem sił, sprzecznem z racjonalizacją.

The Daily Telegraph 26.I. Koresp. dyplomatyczny donosi, że rząd bułgarski zwrócił się z prośbą do rządu włoskiego o wysłanie misji wojskowej, któraby pokierowała wyszkoleniem armji bułgarskiej.

[illegible] większej popularności we Francji. Obecna polityka pokojowa [illegible] się [illegible] od czasu Lokarnu.

Manchester Guardian 31.I. omawiając w art. wst. utworzenie gabinetu Lavala pisze, że jest to gabinet [illegible] konserwatywny. Obecnie [illegible] wskazuje na to, że polityka zagraniczna Francji w [illegible] [illegible] ale [illegible] [illegible] [illegible] gabinetu, to autor nie żywi obaw [illegible] [illegible] w gabinecie.

Temps 28.I. omawiając [illegible] gabinetu Steega zaznacza, iż częste zmiany rządów francuskich posiadają głębsze przyczyny o podkładzie socjalnym. Stronnictwo radykalne, które współzawodniczy ze stronnictwami prawicowemi w walce o władzę, było do niedawna najbardziej wpływowem stronnictwem wśród włościaństwa i drobnej burżuazji miejskiej. Jednakże drobna burżuazja wskutek ciężkich podatków wymknęła się z pod wpływów radykałów, przyłączając się do partji socjalistycznej, która w ten sposób staje się partją drobnej burżuazji. Tem tłomaczyć należy niestałość rządów francuskich i ciągłą fermentację na terenie parlamentarnym. Z drugiej strony wszystkie rządy, powstałe na tle tej fermentacji mało czem różnią się jeden od drugiego.

SYTUACJA POLITYCZNA WE WŁOSZECH. POLITYKA ZAGRANICZNA WŁOCH.

Germania 28.I. w art. wst. „Kościół i ochrona mniejszości" omawia położenie mniejszości słoweńskiej we Włoszech, której Włosi odmawiają oraz w rozwoju narodowego, zabraniając nauki w języku słoweńskim nawet w prywatnem nauczaniu. Autor podkreśla, że koła faszystowskie nawet z tego stanu rzeczy jeszcze nie są zadowolone, przypisując im to jeszcze, że duchowieństwo w myśli konkordatu Włoch ze Stolicą Apostolską porozumiewa się z ludnością po słoweńsku. Szczególnie ostro że to zaatakował w orzeczeniu duchowieństwo prokurator Mandruzzato w Trjeście, który sądzi, że duchowieństwo zachowało charakter słoweński dzięki temu, że arcybiskup Gorycji Sedej popiera je.

Autor podkreśla, że kościół katolicki nie może tak ustosunkowywać się do kulturalnych potrzeb swoich wyznawców, jak to chcą Włosi. Omawia te sprawę „Osservatore Romano" i zarzuca faszystom brak logiki i podkreśla, że takie ich wystąpienia dowodzą jedynie, że nie wszędzie w państwie włoskiem jest znany język włoski.

Il Popolo d'Italia 25.I. w art. wst. porównywa faszyzm we Włoszech z demokratycznemi formami rządu i twierdzi, że faszyzm jest wyrazem racjonalizacji w polityce tak jak demokratyzm i liberalizm w innych państwach jest rozprzężeniem sił, sprzecznem z racjonalizacją.

The Daily Telegraph 26.I. Koresp. dyplomatyczny donosi, że rząd bułgarski zwrócił się z prośbą do rządu włoskiego o wysłanie misji wojskowej, któraby pokierowała wyszkoleniem armji bułgarskiej.

[illegible] partyzantów polskich. Carinusa w Ge[illegible] [illegible] sie [illegible] portfolio [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Wyborach [illegible] repart [illegible] [illegible] przeważne [illegible] [illegible] wygłosił [illegible] [illegible] [illegible] w Kardeljaci [illegible] zwrotu politycznego w [illegible] z Włochami, że [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible] się ustabilizuje. [illegible] [illegible] [illegible] w [illegible] Rzeszy wyeliminowane.

[illegible] [illegible] Jugosławji [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Europie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wschodnie Europy [illegible] [illegible] [illegible] Jugosłowiańskiego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Niemcami [illegible] [illegible] Turkom [illegible] wieków.

Autor dalej dowodzi, że sprawa przyłączenia Austrji do Niemiec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] z Niemcami.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] porozumienie [illegible] [illegible] Niemcami i Francją.

SYTUACJA POLITYCZNA WE FRANCJI.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] w art. wst. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stegga [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do Niemiec [illegible] [illegible]

Rząd włoski przychylił się, bądź też ma przychylić się do prośby rządu bułgarskiego. Fakt ten ma daleko większe znaczenie polityczne niż militarne, albowiem wskazuje on na zbliżenie się dwóch państw oraz na wzrost wpływów Włoch na Bałkanach. W danej chwili misja włoska znajduje się w Turcji oraz w Grecji. Jest to pierwszy wypadek, kiedy kraj b. nieprzyjacielski szuka pomocy kraju b. aljanckiego. Armje Małej Ententy oraz Polski — zaznacza korespondent — opierają się głównie na ekspertach francuskich i na francuskim materjale wojennym.

LITWA A NIEMCY.
SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Lietuvos Žinios 27.I, zamieszcza streszczenie art. „Darbininkas'a" (refer. w „Przegl. Prasy Zagr." Nr. 23), uwypuklając szczególnie ustęp dotyczący tajnej konferencji niemiecko-sowieckiej w sprawie rewizji granic wschodnich Rzeszy. „Liet. Žinios" dodaje od siebie: „Ciekawą jest rzeczą, że powyższym wiadomościom, podanym przez litewski organ robotniczy, nikt nie zaprzeczył".

Memeler Dampfboot 26.I, wyraża w art. wst. pewność, iż odroczenie rozpatrzenia kwestji kłajpedzkiej do majowej sesji Rady jest korzystne dla Niemców kłajpedzkich, a to dlatego, że na obecnej sesji Rada Ligi nie mogłaby udzielić dostatecznej uwagi tej kwestji, gdyż była zaabsorbowana zatargiem polsko - niemieckim. „Mimo zastrzeżeń, czynionych przez min. Zauniusa, skarga — pisze dziennik — pozostaje w całej pełni, żaden punkt jej nie będzie pominięty". Aczkolwiek sytuacja w maju będzie korzystniejsza dla Kłajpedy niż w styczniu, to jednak— zdaniem dziennika — dla kraju kłajpedzkiego byłoby lepiej, by porozumienie między nim a rządem litewskim nastąpiło przedtem, czyniąc zbędnem dalsze rozważanie spornych kwestyj w Genewie.

Rytas 27.I, zamieszcza art. p. n. „Germanizacja na Litwie", w którym omawia akcję „Kulturverbundu" niemieckiego wśród protestantów - Litwinów, zamieszkałych na pograniczu litewsko - niemieckiem. „Kulturverband", założony w Kownie, prowadzi — zdaniem dziennika — zakrojoną na szeroką skalę akcję wykupu majątków ziemskich z rąk Litwinów w celu osadzenia w nich Niemców, pozatem buduje własnym kosztem szkoły niemieckie, rozsyła bezpłatnie prasę niemiecką protestantom - Litwinom i prowadzi agitację wśród tych ostatnich za zmianą w paszportach narodowości litewskiej na niemiecką. Propaganda niemiecka znajduje posłuch wśród szerokich warstw protestantów - Litwinów, którzy ostatnio domagają się coraz częściej od rządu litewskiego zakładania szkół niemieckich i masowo żądają zmiany w paszportach narodowości litewskiej na niemiecką. „Rytas" ubolewa w końcu, że rząd litewski nie zwraca uwagi na niebezpieczeństwo germanizacji, zagrażające w wysokim stopniu zachodnim terenom państwa litewskiego.

Naujas Tilžes Keleivis 27.I (pismo litewskie w Prusach Wsch.) omawia dążenia Niemców w kierunku ostatecznego zniemczenia Litwinów wschodniopruskich. Ostatnio Niemcy zniemczyli szereg nazw miejscowości, mających brzmienie liewskie. Dziennik zaznacza w końcu, że Litwini wschodnio-pruscy będą jednak pomimo wszystko do ostatnich granic opierali się postępującemu naprzód wynarodawianiu ich przez Niemców.

Lietuvos Žinios 27.I, zamieszcza przemówienie Sleževicziusa, prezesa stronnictwa ludowców, wypowiedziane na ostatnim zjeździe w Kownie centralnego komitetu tego stronnictwa. Sleževiczius poddał ostrej krytyce politykę zagraniczną rządu litewskiego. Szczególnie atakował Sleževiczius rząd litewski z powodu jego ustępstw w sprawie kłajpedzkiej. „Nie można —mówił Sleževiczius — dla utrzymania stosunków handlowych z Niemcami poświęcać niezależności politycznej ani Litwy, ani też jej części kraju kłajpedzkiego". W d. c. Sleževiczius zaznaczył, że co się tyczy stosunków z Polską, to rząd narodowców litewskich doprowadził do wyrzeczenia się przez Litwę Wilna jeszcze na sesji Rady Ligi w r. 1927, kiedy to „Woldemaras uścisnął rękę Piłsudskiego i zgodził się na zniesienie stanu wojennego pomiędzy Litwą i Polską, nie otrzymując nic wzamian ani dla Litwy, ani dla jej kraju wileńskiego". Polacy — zdaniem Sleževicziusa — skorzystali z ustępstwa, uczynionego przez Woldemarasa i dzisiaj „sprawa zaszła aż tak daleko, że stoimy w przededniu otwarcia komunikacji przez linję administracyjną". W końcu Sleževiczius podkreślił, iż konkordat zawarty z Watykanem jest dla Litwy niekorzystny. „Rząd litewski — mówił Sleževiczius — nie liczy się z prestige'm państwa, gdyż ostatnio zwrócił się do Watykanu z prośbą o ukrócenie duchowieństwa litewskiego".

Lietuvos Žinios 28.I, zamieszcza strzeszczenie przemówienia b. prezydenta dr. Griniusa na ostatnim zjeździe centralnego komitetu litewskiego stronnictwa ludowców. Grinius skrytykował w ostrej formie politykę wewnętrzną rządu litewskiego, w szczególności zaś znaczne zwiększenie wydatków państwa, (o 100 milj. litów), podczas gdy dochody nie uległy zmianie. Pozatem Grinius wskazał na niebezpieczeństwo niemieckie, zagrażające Litwie z powodu ustępstw rządu litewskiego na rzecz Rzeszy w sprawie kłajpedzkiej.

NOTATKI I INFORMACJE

RÓŻNE.

Pisma sowieckie 27.I, ogłaszają dekret CIK'a Z. S. R. R. o zwołaniu VI-go zjazdu rad, na dzień 5 marca r. b. Porządek dzienny zawiera m. in. sprawozdanie rządu o położeniu międzynarodowem i gospodarczem Z. S .R. R., sprawozdanie komisarza spraw wojskowych Woroszyłowa oraz wniosek komisarza sprawiedliwości o zmianie konstytucji Z.S.R.R.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Lietuvos Aidas 27.I. Litewska wystawa sztuki ludowej w Sztockholmie (przychylny dla Litwy art. Sigurda Erixona — dyrektora muzeum szwedzkiego „Skonsen" w Sztockholmie).

Druk. „KADRA", Długa 50, tel. 786-30.

Drukowano na prawach rękopisu.